

Üniversite Öğrencilerinin Alkol Kullanımlarının İncelenmesi

Doç. Dr. Mine MANGIR *, Dr. Neriman ARAL *, Araş. Gör. Gülen BARAN *

* A.Ü. Z. F. Ev Ekonomisi Y. Okulu Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı - Ank.

ÖZET

Araştırma Ankara'da bulunan resmi ve karma öğrenci barındıran yurtlarda kalan üniversite öğrencilerinin alkol kullanım durumlarını saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya yurtlardan basit tesadüfi örnekleme yoluyla 216 öğrenci seçilmiştir. Araştırmaya alınan kızların % 41,7'sinin, erkeklerin % 46,3'ünün alkol kullandığı saptanmıştır. Deneklerin çoğunluğu üniversiteye gelmeden önce alkol kullanmaya başladıklarını, hoşlarına gittiği için içki içtiklerini, bundan dolayı herhangi bir sağlık şikayetlerinin olmadığını, alkole kendi istekleriyle başladıklarını, pişmanlık duymadıklarını ve alkolü bırakmayı düşünmediklerini belirtmişlerdir. Yapılan khi-kare analizi sonucunda gençlerin alkol kullanımlarını anne baba eğitim düzeyleri ile gencin herhangi bir özüre sahip olmasının etkilediği görülmüştür.

ALCOHOL CONSUMPTION OF UNIVERSITY STUDENTS

ABSTRACT

This research was carried out to determine alcohol consumption of university students living in University dormitories in Ankara.

A total of 216 students were randomly selected as sample population and out of this number 41,7 % of the girls and 46,3 % of the boys drunk alcohol. Majority of the students started taking alcohol before starting the university and they did so because they enjoyed drinking. They did not have any health problems related to alcohol and they had started taking alcohol of their own will. None regretted it and do not consider giving up the habit.

Khi square analysis determined that alcohol consumption of the students was affected neither by their parents' education nor by their being disabled.

GİRİŞ

Gelişmekte olan ülkelerin en büyük güvenesi gençlerdir. Gençlik özünde biyolojik bir kavramdır. Çocukluktan gençliğe geçişte bedeni olgunlaşmanın yanında düşünce, duygu, davranış ve tutum biçimlerinde de bir karmaşıklık görülmektedir. Gençlikte üniversite öğrenim yılları ruhsal açıdan çalkantılı olarak geçmektedir. Yüksek öğretim gençliği, gençlik döneminin sıkıntılarını daha yoğun yaşayan kesimdir. Genç; çevresini ve kendisini daha gerçekçi, daha derin değerlendirebilir. Bu durum üniversiteli gençte daha çok kendine güvensizlik doğurmakta, boşluk içinde çaresiz, karamsar, yılgın, yorgun, yarınlarından endişeli, yaşamdan kopuk bir gençlik tablosu çizilmektedir. Üniversiteli gençliğin içine girmiş bu lunduğu sosyal çevre ve kent ortamı ile birlikte yeni arkadaşlar edinme, başkalarına benzerme ve kabul görme, dolayısıyla beraberinde gelebilecek olan yetersizlik duyguları, kaygıları, çekingenlik, otoriteye karşı çıkma, engellenme ve başarı performansının düşmesi kişilerin bir takım kötü alışkanlıklara yönelmelerine neden olabilmektedir (Özer v.d. 1989, Mangır v.d. 1992).

Yapılan araştırmalarda alkol tüketimindeki artışın nüfus artışına oranla daha büyük ölçüde olduğu saptanmıştır. Alkol tüketimi son otuz yılda hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde sürekli olarak bir artış göstermiştir. Ancak, alkolle ilgili problemlerin gelişmekte olan ülkelerde daha hızlı arttığı gözlenmiştir. Günümüzde gençlerin daha fazla alkol kullanmasında, geleneksel aile yapısının değişmesi, kentleşmenin artması, gençlerin toplumsal sorunlara daha erken ilgi duymaları, kişiliklerinin daha erken bağımsızlaşması, akranların etkileri, alkolün kolay elde edilebilmesi etkili rol oynamaktadır. Alkol, uygulama amacına uygun olarak tıpta ve teknolojiye kullanıldığı zaman yararlı, fakat insanda fazla miktarda alındığında zararlı olmaktadır. Kişilerde yaptığı ağır ruhsal ve bedensel hastalıklar yanında, kişiler arası ilişkilerin bozulmasında, aile içi

sorunların artmasında, çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratmada, toplumsal sefalet ve önemli ekonomik kayıplarda, yasal sorun ve intihar olaylarının büyük bir çoğunluğunda, trafik ve iş kazalarında etkili olmaktadır (Köknel 1981, Köknel 1982, Ünal 1983, Ege ve Öner 1986, Beyazyürek 1989).

Alkolün vücutta en hızlı etkisini gösterdiği yer merkezi sinir sistemidir. Alkolün beyin, beyincik ve sinirler üzerine yapmış olduğu etkilerin sonucunda sinir iltihabı, adalelerde kasılma, görme siniri bozuklukları görülebilir (Ege ve Öner 1986, Anonymous 1987).

Alkollü içkiler emilmeye ağızdan başlamakta ve % 5'lik alkol tükrük, mide ve pankreas salgısını arttırmaktadır. Yemeklerde hafif içki alınmasının nedeni olarak sindirimi kolaylaştırması gösterilmektedir. Alkollü devamlı kullanılanlarda sindirim sistemi ile ilgili olarak ağızda kanser, yemek borusu iltihabı ya da kanseri, mide iltihabı, hazımsızlık, beslenme bozuklukları, müzmin ishal, pankreas iltihabı, alkole bağlı sarılık ve karaciğerde yağlanma, iltihaplanma sonuçta siroz ya da karaciğer kanseri gibi hastalıklara rastlanmaktadır. Alkol, bazı amino asitlerin tiamin, vitamin B₆ ve B₁₂, folik asidin emilim ve metabolizmasını engeller. Magnezyum ve potasyumun vücuttan atımını artırır. Ayrıca, alkole bağlı kusma, ishal, iştahsızlık, sindirim organlarının zarar görmesi gibi nedenlerle de fazla alkol alanlarda anemi, yetersiz ve dengesiz beslenme belirtileri sık görülebilir (Wilson v.d. 1979, Ege ve Öner 1986, Anonymous 1987, Uz 1987).

Ayrıca alkolün solunum sistemi, dolaşım sistemi üzerinde de önemli etkileri bulunmaktadır. Özellikle kalp alkolden önemli bir şekilde etkilenmekte ve kalp kası bozukluğu oluşmaktadır. Bununla beraber cilt ve kalp damarlarını genişleterek yüzde kızarmaya, kalpten çıkan kan hacminde geçici bir artışa neden olmaktadır (Ege ve Öner 1986, Anonymous 1987).

Alkol kullanımının sağlık üzerindeki önemli etkileri, gençlerin sayısının giderek artması, alkole başlama yaşının giderek küçülmesi, alkolün gencin kişilik ve ruhsal durumu üzerin-

deki olumsuz etkileri konunun önemini vurgulamaktadır. Özellikle de ülkemizde yurttan kalma ve yurt yaşantısı genel bir uygulama olduğundan araştırma yurttan kalan üniversite öğrencilerinin alkol kullanmaya eğilimlerinin ve alkol kullanmalarında bazı özelliklerin etkili olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOD

Araştırma, Ankara'daki resmi ve karma öğrenci barındıran Emniyet Genel Müdürlüğü, Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı Balgat ve Milli Savunma Bakanlığı öğrenci yurtlarından basit tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiş olan 216 üniversite öğrencisinin alkol kullanımlarının ve cinsiyetin, kardeş sayısının, doğum sırasının, anne baba eğitim durumlarının, özürlülerinin bulunup bulunmamasının, içinde yetiştikleri aile özelliklerinin, aile ve arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin bu durum üzerinde etkili olup olmadığının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin çoğunluğunun (% 76,4) 19-22 yaşlar arasında olduğu saptanmıştır.

Araştırmada deneklerin kendileri ve aileleri hakkında bazı genel bilgiler ile, alkol kullanım durumlarına ait bilgileri içeren bir anket formu 1990-1991 bahar döneminde öğrencilere gruplar halinde uygulanmıştır.

Elde edilen veriler değerlendirilerek frekans dağılım tabloları oluşturulmuş ve «Khi Kare Analizi» yapılmıştır (Düzgüneş v.d. 1983).

ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

Alkolü kullanmak ve alışmak, alışkanlık haline gelmeden bırakmak önceki kişi için kendi denetimi altında olup bu konuda gösterdiği çabaya bağlıdır. Alkol ve diğer bağımlılık yapan maddelerin kullanımı çoğunlukla gençlik çağında başladığından, çocukluk ve gençlik çağında kişiliği güçlendirecek, yaratıcılık, güven ve saygınlık verebilecek ortamların sağlanması gerekebilir. Gençlerdeki alkol kullanma durumlarının incelendiği araştırmanın sonuçları çizelgeler halinde verilmiş ve sonuçlar tartışılmıştır.

Çizelge 1. Deneklerin Alkol Kullanımlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Alkol Kul- lanımı	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	8	7,4	9	8,3	17	7,9
Hayır	63	58,3	58	53,7	121	56,0
Arasıra	37	34,3	41	38,0	78	36,1
Toplam	108	100,0	108	100,0	216	100,0

S.D. = 2 Khi - Kare = 0,471 P > 0,05

Çizelge 1'de deneklerin alkol kullanımlarının cinsiyete göre dağılımı verilmiştir. Araştırmaya dahil edilen deneklerden kızların % 41,7'sinin, erkeklerin % 46,3'ünün alkol kullandığı saptanmıştır. Ortalama olarak deneklerin % 44'ü alkol kullanmaktadır. L'se öğrencilerinin alkol kullanımlarının incelendiği araştırmada erkeklerin kızlardan daha fazla alkol kullandıkları, üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmada da aynı sonuçların olduğu görülmüştür. Toplumumuzda varolan cinsiyet farklılığı burada da kendini göstermektedir (Bilir ve Mağden 1984, Özel 1987, Tol 1990).

Deneklerin alkol kullanımlarında cinsiyetler arası farklılığın istatistiksel olarak önemli olmadığı (P > 0,05) saptanmıştır. Carr (1990) da liseye devam eden sporcu gençler üzerinde yaptığı araştırmasında alkol tüketim sıklığı açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığını bulmuştur.

Çizelge 2. Alkol Kullanan Deneklerin Kullandıkları Alkol Türüne Göre Dağılımı

Alkol Türü	C İ N S İ Y E T				Toplam	
	Kız		Erkek		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Sert içkiler (Raki, viski, votka)	2	4,4	11	22,0	13	13,7
Hafif içkiler (Bira, şarap)	32	71,1	24	48,0	56	58,9
Karışık	11	24,5	15	30,0	26	27,4
Toplam	45	100,0	50	100,0	95	100,0

Çizelge 2 incelendiğinde alkol kullanan deneklerin % 58,9'unun hafif içkileri, % 13,7'sinin ise sert içkileri tercih ettikleri görülmektedir. Carlini ve arkadaşlarının (1986) 9-18 yaşlar arasındaki öğrencilerin alkol kullanımları üzerinde yaptıkları araştırmada deneklerin çoğunluğunun (% 51) bira ve şarap gibi hafif içkileri tercih ettikleri saptanmıştır. Hafif içkileri tercih eden kızların oranının erkeklerden, sert içkileri tercih eden erkeklerin oranının ise kızlardan daha yüksek olduğu da Çizelge 2'de görülmektedir. Bilir ve Mağden (1984)'in yaptıkları araştırmada da sert içkileri tercih eden erkeklerin oranı kızlardan daha yüksek bulunmuştur.

Çizelge 3. Alkol Kullanan Deneklerin Alkole Ne Zaman Başladıklarına İlişkin Dağılımı

Alkole Başlama Zamanı	C İ N S İ Y E T				Toplam	
	Kız		Erkek		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Üniv. gelmeden önce içerdim	24	53,3	38	76,0	62	65,3
Üniv. geldikten sonra başladım	19	42,2	11	22,0	30	31,5
Üniv. gelmeden önce içerdim sonra bıraktım	2	4,5	1	2,0	3	3,2
Toplam	45	100,0	50	100,0	95	100,0

Alkol kullanan deneklerin alkole ne zaman başladıkları incelendiğinde (Çizelge 3) deneklerin % 65,3'ünün üniversiteye gelmeden önce alkol kullandıkları, % 31,5'inin üniversiteye geldikten sonra içmeye başladıkları görülmüştür. Çeşitli araştırma sonuçları alkol kullanımının erken yaşlarda başladığını göstermiştir. Avrupa ülkelerinde alkole ilk tanışmanın sekiz yaş civarında olduğu, onbir-onüç yaşlarda ise alkolün aşırı kullanıldığı ve alkol bağımlılığının olduğu rapor edilmiştir. Türkiye'de ise alkole tanışma yaşı sekiz-onüç yaşlar arası olarak gösterilmesine rağmen daha çok ondört-ondokuz yaşlarda alkol kullanımının arttığı gö-

rılmaktadır. Alkolle tanışma yaşının onsekiz yaşın altında olduğu, otuz yaşından sonra ise alkol kullanımının azalmaya başladığı söylenmektedir. Onsekiz yaş civarındaki gençlerin kimlik arayışı ve sıkıntıları nedeniyle alkol kullanmaya yöneldikleri söylenebilir (Özel 1987, Özer v.d. 1989).

Çizelge 4. Alkol Kullanan Deneklerin Alkolden Etkilenme Durumlarına Göre Dağılımı

Alkolün Etkileri	C İ N S İ Y E T					
	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okula gitmediğim ya da geç kaldığım oldu	4	8,9	6	12,0	10	10,5
Aşırı sinirli, saldırgan ve kırıcı olurum	2	4,5	2	4,0	4	4,2
Arkadaş ilişkilerim bozuldu	0	0,0	1	2,0	1	1,1
Ders çalışma düzenimde de aksamalar oldu	6	13,3	7	14,0	13	13,7
Hiçbiri	33	73,3	34	68,0	67	70,5
Toplam	45	100,0	50	100,0	95	100,0

Çizelge 4'de alkol kullanan deneklerin % 70,5'i alkolün hiçbir etkisini görmediklerini ifade ederken, % 13,7'si ders çalışma düzenlerinde aksamalar olduğunu, % 10,5'i okula gitmediklerini ya da geç kaldıklarını, % 4,2'si aşırı sinirli ve saldırgan olduklarını, % 1,1'i ise arkadaş ilişkilerinin bozulduğunu ileri sürmüşlerdir. İfade edilen etkilerin çoğunluğunun okulla ilgili olduğu saptanmıştır. Araştırmaya dahil edilen deneklerin hafif içkileri kullanmaları ve aşırı alkol almamaları nedeniyle alkolün etkilerini fazla görmedikleri söylenebilir. Aynı zamanda deneklerin büyük bir çoğunluğu alkol kullanmadan dolayı pişmanlık duymadıklarını (% 90,5), bırakmayı düşünmediklerini (% 75,8) ve alkolden dolayı herhangi bir sağlık problemlerinin olmadığını (% 100) ifade etmişlerdir.

Çizelge 5 incelendiğinde deneklerin % 56,8'inin hoşlarına gittiği için, % 18,9'unun ise neşeli görünmek, merak gibi diğer sebeplerle alkol kullandıklarını ifade ettiği görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmada onüç-onsekiz yaşlar arasındaki adolesan grubun % 29'unun arkadaş baskısı sonucu, % 26'sının yaşam ve toplum baskısından kaçmak için, % 15'inin hoş vakit geçirmek için, % 11'inin kendini iyi hissetmesi için, % 15'inin popüler olmak için alkol ve uyuşturucu kullandıkları saptanmıştır (Bilir ve Mağden 1984).

Çizelge 6'da görüldüğü gibi deneklerin % 64,2'si alkole kendi istekleriyle başladıklarını, % 30,5'i arkadaşlarının, % 5,3'ü ise ailelerindeki bireylerin etkisi altında kaldıklarını ifade etmişlerdir. Üniversite öğrencilerinin alkole başlamalarında etkisini hissettikleri kişiler arasında arkadaşlarının etkisinin ailenin etkisinden daha çok olduğu görülmüştür. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan araştırmada da gençlerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarının

Çizelge 5. Alkol Kullanan Deneklerin Alkolü Kullanma Nedenlerine Göre Dağılımı

Alkol Kullanma Nedeni	C İ N S İ Y E T					
	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sıkıntı gidermek için	6	13,3	9	18,0	15	15,8
Uyuyabilmek için	1	2,2	0	0,0	1	1,1
Cesaret duymak ve giderme güvenirlik için	2	4,4	2	4,0	4	4,2
Rahat çalışabilmek için	0	0,0	3	6,0	3	3,2
Hoşuma gittiği için	25	55,6	29	58,0	54	56,8
Diğer	11	24,5	7	14,0	18	18,9
Toplam	45	100,0	50	100,0	95	100,0

da arkadaşların etkisinin % 29 olduğu bulunmuştur (Bilir ve Mağden 1984).

Yapılan istatistikî analizler sonucunda gençlerin alkol kullanımları ile kardeş sayıları, doğum sıraları, içinde yetiştikleri ailenin özellikleri, aile ve arkadaşlarıyla olan ilişkileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($P > 0,05$). Çeşitli araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ana-baba tutumu ile gencin alkol kullanımı arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmış, ancak gencin alkol kullanmaya başlaması ile birlikte ebeveynin etkisinin azalmaya başladığı ileri sürülmüştür (Halebsky 1987, Tol 1990).

Çizelge 6. Alkol Kullanan Deneklerin Alkole Başlamalarında Etkisini Hissettikleri Kişilere Göre Dağılımı

Etkili Olan Bireyler	C İ N S İ Y E T				Toplam	
	Kız Sayı	Kız %	Erkek Sayı	Erkek %	Sayı	%
Kendi isteğimle başladım	27	60,0	34	68,0	61	64,2
Aile bireyleri	3	6,7	2	4,0	5	5,3
Arkadaşlar	15	33,3	14	28,0	29	30,5
Toplam	45	100,0	50	100,0	95	100,0

Çizelge 7. Deneklerin Alkol Kullanımlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Alkol Kullanımı	ANNE EĞİTİM DURUMU									
	Okur Yazar Değil		İlkokul Mezunu		Orta Dereceli Okul Mezunu		Yüksekokul Mezunu		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	0	0,0	7	5,7	5	10,2	5	27,8	17	7,9
Hayır	20	74,1	75	61,5	17	34,7	9	50,0	121	56,0
Arasıra	7	25,9	40	32,8	27	55,1	4	22,2	78	36,1
Toplam	27	100,0	122	100,0	49	100,0	18	100,0	216	100,0

S.D. = 6 Khi - Kare = 25,551 $P > 0,01$

Çizelge 7'de deneklerin alkol kullanımlarında anne eğitim durumunun önemli olduğu bulunmuştur ($P < 0,01$).

Çizelge 8. Deneklerin Alkol Kullanımlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Alkol Kullanımı	BABA EĞİTİM DURUMU									
	Okur Yazar Değil		İlkokul Mezunu		Orta Dereceli Okul Mezunu		Yüksekokul Mezunu		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	0	0,0	2	2,6	7	9,3	8	14,2	17	7,9
Hayır	6	85,7	59	75,6	32	42,7	24	42,9	121	56,0
Arasıra	1	14,3	17	21,8	36	48,0	24	42,9	78	36,1
Toplam	7	100,0	75	100,0	75	100,0	56	100,0	216	100,0

S.D. = 8 Khi - Kare = 26,047 $P < 0,01$

Çizelge 8 incelendiğinde deneklerin alkol kullanmalarında baba eğitim durumunun anlamlı olduğu bulunmuştur ($P < 0,01$).

Çizelge 7 ve 8 de görüldüğü gibi deneklerin alkol kullanımlarında anne-baba eğitim durumu önemlidir. Anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe deneklerin alkol kullanma oranlarının arttığı görülmüştür. Anne babanın artan eğitim düzeyi ile birlikte çocuklarına bu konuda daha hoşgörülü davrandıkları, daha az kısıtlama getirdikleri ve hatta çocukları ile birlikte belli zamanlarda içki içtikleri söylenebilir.

Çizelge 9 da görüldüğü gibi deneklerin alkol kullanımlarında özürsüzlük durumunun etkili olduğu saptanmıştır ($P < 0,01$). Çizelge incelendiğinde, fiziksel özüre sahip olan deneklerin tamamının sürekli ya da arasıra alkol kullandığı görülmektedir. Gençin herhangi bir fiziksel özüre sahip olması onun ruhsal durumu üzerinde olumsuz etkiler yaratabildiği, içinde bulunduğu güvensizlik duygusundan sıyrılması ve rahatlaması açısından alkol kullandığı söylenebilir.

Çizelge 9. Deneklerin Alkol Kullanımlarının Özürsüzlük Durumlarına Göre Dağılımı

Alkol Kul-	Ö Z Ü R D U R U M U					
	Evet		Hayır		Toplam	
lanımı	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	3	37,5	14	6,7	17	7,9
Hayır	0	0,0	121	58,2	121	56,0
Arasıra	5	62,5	73	35,1	78	36,1
Toplam	8	100,0	208	100,0	216	100,0

S.D. = 2 Khi - Kare = 16,523 $P < 0,01$

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada Ankara'daki karma ve resmi yurtlarda kalan üniversite öğrencilerinin alkol kullanma durumlarının saptanması ve alkol kullanmada; cinsiyetin, kardeş sayısının, doğum sırasının, anne-baba eğitim durumlarının, özürsüzlüklerinin, aile özelliklerinin, aile ve arkadaş

ilişkilerinin etkili olup olmadığının ncelenmesi amaçlarıdır.

Araştırmaya alınan kızların % 41,7'si, erkeklerin % 46,3'ü alkol kullanmaktadır. Kızların % 71,1'i, erkeklerin % 48,0'i hafif içkileri tercih ettikleri, erkeklerin ise kızlara oranla daha çok sert içkileri kullandıkları saptanmıştır (erkekler % 22,0, kızlar % 4,4). Deneklerin % 65,3 ü üniversiteye gelmeden önce alkol kullanmaya başladıklarını, % 56,8'i hoşlarına gittiği için içki içtiklerini, % 90,5'i pişmanlık duymadıklarını, % 75,8'i bırakmayı düşünmediklerini, % 64,2'si kendi istekleri ile başladıklarını, % 30,5'i de arkadaşlarından etkilendiklerini ve alkolden dolayı herhangi bir sağlık şikayetlerinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Örnekleme dahil edilen deneklerin alkol kullanmalarında anne-baba eğitim düzeylerinin ve özürsüzlük olup olmamanın etkili olduğu ($P < 0,01$) saptanmıştır. Buna karşılık cinsiyetin, kardeş sayısının, doğum sırasının, içinde yetiştiği aile özelliklerinin, aile ve arkadaş ilişkilerinin alkol kullanmada etkili olmadığı ($P > 0,05$) görülmüştür.

Bu sonuçlar incelendiğinde gençlerin alkol kullanma davranışının ne kadar yaygın ve önemli olduğu, zaman geçirmeden uygun önlemler alınması gerektiği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bu konuda yapılabilecekler içinde en önemli yeri eğitim almaktadır. İlkokul hatta okul öncesi dönemden başlayarak orta öğretim üniversite yıllarında alkol kullanımı konusunda gerçekçi, yansız bir eğitim verilmeli, sert tedbirlerden kaçınarak yol gösterilmelidir. Bununla beraber öğretmenler, yöneticiler ve ebeveynler çocuklar için birer özdeşim kaynağı oldukları için bu kişilerin eğitilmesine de önem verilmelidir. Kısacası toplum bu konuda bilinçlendirilmelidir. Kitle iletişim araçları ile bağımlılık yapan maddelerin zararları hakkında bilgi verilmeli ve zararlı madde alışkanlıkları ile mücadele yoğunlaştırılmalıdır. Gençliğin sağlığına yönelik çalışmalar yapan merkezlerin geliştirilmesi, danışma ve rehberlik merkezlerinin kurulması ve yaygınlaştırılması, sportif faaliyetlerin nitelikli, özendirici hale getirilmesi ve folklor, tiyatro v.b. gibi boş zaman faali-

yetlerinin artırılması zararlı maddelerden uzaklaşmayı sağlayabilir. Bağımlılık yapan maddelerin temininin zorlaştırılması, teşvik edici rek-

amların sınırlandırılması konu ile ilgili mevcut yasal önlemlere işlerlik kazandırılması ve denetlenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- ANONYMOUS, 1987. Alkollü İçkiler ve Sigara M.E. Gençlik Spor Bakanlığı. Çıkrıklık Yaygın Eğt. Genel Müdürlüğü, Ankara.
- BEYAZYÜREK, M., 1989. «Üniversite Gençliğinde Uyum Bozukluğu Olarak Alkol ve Uyuşturucu Kullanımı». Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları: 69 - 75, Ankara.
- BİLİR, Ş. ve MAĞDEN, D., 1984. «Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Sigara - Alkol - İlaç Alma ve Uyuşturucu Madde Kullanma Alışkanlığının Araştırılması». Sağlık Dergisi (SSYB), 58 (4 - 6): 15 - 30.
- CARLINI, B.H., PIRES, M.L.N., FERNANDES, R. ve MASUR, J., 1986. «Alcohol Use Among Adolescents in Sao Paulo, Brazil». Drug and Alcohol Dependence, 18 (3): 235 - 246.
- CARR, C.N., KENNEDY, S.R. ve DIMICK, K.M., 1990. «A Comparison of Alcohol Use and Intoxication in Male and Female High School Athletes». Journal of Alcohol and Drug Education, 36 (1): 39 - 44.
- DÜZGÜNEŞ, O., KESİCİ, T. ve GÜRBÜZ, F., 1983. İstatistik Metodları I. A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları: 861, Ders Kitabı: 229, Ankara.
- EGE, R. ve ÖNER, O., 1986. Alkol ve Trafik Kazaları. Trafik Kazaları Yardım Vakfı. Emel Matbaası Sanayi, Ankara.
- HALEBSKY, M.A., 1987. «Adolescent Alcohol and Substance Abuse: Parent and Peer Effects». Adolescence, 22 (88): 961 - 967.
- KÖKNEL, Ö., 1981. Aile ve Toplumda Ruh Sağlığı. I. Baskı Hürriyet Yayınları, İstanbul.
- KÖKNEL, Ö., 1982. Kaygıdan Mutluluğa Kişilik Bilimsel Sorunlar Dizisi, Altın Kitaplar Basımevi, İstanbul.
- MANGIR, M., ARAL, N. ve BARAN G., 1992. Yurtlarda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Sigara ve Alkol Kullanımlarının İncelenmesi. A.Ü. Ziraat Fak. Yayınları: 1240, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler: 682, Ankara.
- ÖZEL, M.A., 1987. «Alkolizmin Görülme Sıklığı ve Bunu Etkileyen Risk Faktörleri Üzerine Bir Çalışma, H.Ü. Tıp ma.» Fak. Psikiyatri Bölümü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara.
- ÖZER, Ö.A., ERADAMLAR, N., KARAMUSTA-FALIOĞLU, K.O., ALPKAN, L.R. ve BEYAZYÜREK, M., 1989. «Alkol Bağımlılığı ve Yükseköğretimde Psiko - Sosyal Faktörler». Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları: 59 - 68, Ankara.
- TOL, C., 1990. «Lise Öğrencilerinin Alkol Kullanımını Etkileyen Bazı Değişkenler» H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- UZ, M.A., 1987. «Asrımızın Baş Belası, Bağımlılık Yapan Maddeler.» Alkol ve Uyuşturucu Paneli Anadolu Matbaası, Konya.
- ÜNAL, M., 1983. «Alkolizm ve Alkol Psikozları». Ruh Sağlığı ve Hastalıklar. (Ed: Orhan Öztürk) II. Baskı, Meteksan Ltd. Şti., Ankara.
- WILSON, E.D., FISHER, K.H. ve GARCIA, P.A., 1979. Principles of Nutrition, Fourth Edition. John Wiley and Sons, New York.